O Bezos o el Gran Kan

Autor: Josep Vicent Boira
Data de publicació: 23-09-2021

En Josep Vicent Boira fa saber en aquest article publicat a finals d'agost a “La Vanguardia” que han descobert entre les runes de l’antic Palau Reial de València uns fragments d’un plat de ceràmica de la Xina de l’època en què Marco Polo hi va anar. Què hi fan aquestes restes entre les runes del fossat del palau més sumptuós de la Península fins al segle XVIII? ¿Hi van arribar amb el mercader venecià o d'altres, o bé amb En Jaume d’Alaric, tal com defensa En Bilbeny i l’Institut Nova Història?

Només la terra que ens sosté ens ofereix tantes sorpreses com un viatge per les estrelles. L’egolatria que s’amaga rere la ridícula carrera dels Musk, Branson i Bezos per arribar primer a l’espai exterior s’explica perquè no tenen res a trobar sota els seus peus. El seu món comença cada dia amb ells i per a ells i el fet de no tenir (pre)història fa que en lloc de voler descobrir les pròpies arrels es dediquin a voler tocar les branques més allunyades de l’arbre de l’existència. Però nosaltres no som d’aquell món. El gran misteri, les peces que ens expliquen allò que som, romanen amagades a uns pocs metres sota els nostres peus. La dimensió desconeguda no la trobem cap amunt, sinó cap avall.

A la ciutat de València, s’aixecava a l’altra banda del riu Túria un dels edificis més notables i desconeguts de l’urbs: el Palau Reial. Aquest final d’agost, una passejada per l’ombra fresca del jardí més dens de la ciutat ens ha menat a les ruïnes del vell palau edificat sobre una anterior almúnia o «rahal» islàmic. Amb el pas del temps i amb la conquesta cristiana, aquest edifici va ser afegit a la resta de palaus de la Corona d’Aragó, mostrant el caràcter confederat i plural de la monarquia: Mallorca, Barcelona, Perpinyà, Saragossa... Malauradament, de totes aquestes cases del rei només la de València va desaparèixer a començaments del segle XIX, enderrocada pels mateixos valencians amb una formidable i efectiva combinació de negligència espiritual i cobdícia sense fons. Desterrat el palau de la geografia física i urbana de la capital valenciana, també va ser oblidat en la memòria dels valencians. I poca gent en sabia ben res fins que el 2005 uns detallats plànols de l’enorme recinte (conformat pels conjunts enllaçats del Real Vell i el Real Nou) van aparèixer en uns arxius parisencs, on hi havien anat a parar des del llegat de la família Suchet, descendent del mariscal de Napoleó, que va conquerir i governar la ciutat de València l’any 1811.

Arran d'aquesta troballa, l'Ajuntament de València va voler encetar una excavació l'any 2009 sobre 670 metres quadrats dels Jardins dels Vivers, que en realitat eren una part dels tradicionals espais de lleure que enrevoltaven la propietat reial. El visitant interessat encara pot intuir, davant d'aquelles restes integrades avui a la zona ajardinada, la dimensió i magnificència del Palau Reial de València, un edifici de més de 300 habitacions, tres pisos, una capella fastuosa, torres, escales d'honor i dos patis nobles, amb sales com les dels retrats dels reis de la Casa d'Aragó.

El recinte va patir vicissituds de tota mena: com que quedava fora del recinte emmurallat de la capital, va haver de ser fortificat el 1356 durant la guerra amb Castella. D'aleshores data el fossat que defensava la façana meridional i principal del denominat Reial Nou. Les excavacions arqueològiques van treure a la llum una profunda excavació d'aspecte defensiu de més de quatre metres, que hom omplia d'aigua en cas de necessitat, aigua procedent d'una antiga sèquia islàmica. Aquesta rasa va ser usada uns 75 anys, fins al segon quart del segle XV.

Quan el 2009 va ser excavat aquest espai, així com d'altres dependències del palau, entre el material de farcit hi va aparèixer una peça que em sembla excepcional: uns fragments d'un plat de ceràmica amb decoració gallonada. El descobriment no seria res de l'altre món si no fos perquè es tracta de ceràmica «celadó» de Longquan, molt possiblement de la dinastia Iuan. Parlem de dos trossos petits de color verd clar. Com va arribar aquell plat al fossat del Palau Reial des de la llunyana Xina és tot un misteri. Sabem que aquell objecte va ser creat a milers de quilòmetres per les mans d'un artesà de la dinastia mongol fundada pel gran Kublai Khan. I va fer un gran viatge entre Àsia i Europa entre finals del segle XIII i primera meitat del XIV. ¿Va formar part tal volta de l'equipatge de Marco Polo i dels seus companys quan van retornar a Venècia des de la llunyana Cambaluc? Era part dels objectes preciosos dels primers viatges comercials encetats pels mercaders occidentals arran d'aquestes relacions? El que és cert és que ha esdevingut una extraordinària peça que uneix València amb la Xina. Té el mateix interès que els contenidors de mercaderies que enllacen els seus ports. Per a mi, durant aquest estiu, el reflex verd d'aquest petit fragment llueix amb tanta intensitat com l'estrella iridiscent més allunyada del firmament conegut. MusiK, Branson o Bezos, no sabeu el que us perdeu!

La Vanguardia
"Opinió"
Dilluns, 30 d'agost del 2021

Josep Vicent Boira